

MAKT & MÄNNISKOR

Vi hade makten att välja och vi valde Sigurd och Mia, Robin, Helga och Rosa, Catherine och Edvard

Genom dem vill vi berätta om makthavare och maktlösa och om dem som gjorde motstånd

Med deras hjälp vill vi beskriva det eviga spelet om makten över våra kroppar, själar och tankar

Vilken roll spelar du?

- ❗ Mer information och fakta
- ❓ Saker att göra och frågor att fundera på
- 🕒 Beskrivning av den tid som huvudpersonen levde i
- 📄 Föremålslista

**Gästerna närmar sig min
praktfulla hall där jag
väntar dem i skuggan.**

**De ser mina trälar och
hör klangen av stål från
kämparna på vallen.**

**Känner den mättade lukten
av blod och guld och
världslig makt.**

**Det är sådant som
får gäster att bäva.**

**Med vapenmakt och
kloka giften har jag vunnit
Vikbolandet till rike och
Svearnas konung till frände.**

**De som kommer där nere
har intet att frukta men det
kan de ännu inte veta.**

**Sigurd, 72 år
Vendeltid 550-750 e Kr**

1800-talets industrisamhälle och motståndarna som ville förändring

Fabrikerna behöver mycket arbetskraft, men eftersom befolkningen växer snabbt och jordbruket effektiviseras så går många ändå arbetslösa. En del emigrerar till Amerika. Andra organiserar sig och kämpar som Edvard för en bättre framtid.

Arbetsvillkoren

Att vara arbetslös är straffbart och den som saknar arbetsintyg betraktas som lösdrivare och kan dömas till tvångsarbete. ”Den tjänande klassen” har arbete men med orimligt långa arbetsdagar och låga löner. De saknar politiska rättigheter och har ingen makt över sin egen situation. Arbetarrörelsen uppstår som en reaktion mot de dåliga livsvillkoren.

Nykterheten

Superiet är utbrett och fyllerimålen många. Kvinnor och barn drabbas hårt när familjefäder super bort både pengar och förstånd. Nykterhetsrörelsen uppstår som en reaktion på detta, som en motståndsrörelse.

Den allmänna välfärden

Folkkök, värmestugor, fattigvård och privat välgörenhet var dåtidens sociala skyddsnet men röster för sociala reformer och allmän välfärd hörs allt oftare.

Demokratin och rösträtten

Sverige är ett av de länder som ligger längst ner på den demokratiska skalan. Bara de män som tjänar bra med pengar eller har en förmögenhet får rösta. Många tycker det är orättvist.

1887 grundas den första rösträttsföreningen i Sverige, av Isidor Kjellberg, Östgötens liberala chefredaktör, i Linköping. 1902 samlas över 3 000 arbetare i Magistratshagen vid Stolplyckan i Linköping för att sätta kraft bakom kraven på allmän och lika rösträtt.

Romerna i Sverige

Romerna kommer till Sverige

1512 nämns zigenare i Stockholms stads tänkebok där de beskrivs som kristna pilgrimer. Till en början blev de vänligt bemötta men det dröjde dock inte länge förrän de istället sågs som ett allvarligt hot. Man trodde att de bar på smittosamma sjukdomar och de utmålades som tjuvar och förrädare mot den kristna världen. Under resten av 1500-talet förföljs och förtalas romerna av både kungamakten och kyrkan.

1637 års zigenarförordning

I zigenarförordningen från 1637 stadgas att alla zigeniska män ska hängas, medan kvinnor och barn ska förvisas ur landet. De som ändå fanns kvar i landet efter den 8 november samma år kunde dömas till att döden, utan rättegång. Lagen gällde ända in på 1800-talet. En viss lättnad skedde 1675 då en kunglig förordning stadgade att zigenare också kunde tas ut till soldater.

1900-talets förföljelser

1914-1954 var romsk invandring förbjuden. De svenska gränserna var alltså stängda för romska flyktingar från andra världskrigets nazistiska förföljelser. De romer som redan fanns här fick bara bo på samma ställe i högst tre veckor. Barn till romer och resande tvångsomhändertogs långt in på 1960-talet, för att fostras till ”goda svenska medborgare”.

Kamp för människovärde

På 1930- och 40-talen agerar romer som Johan Dimitri Taikon och systrarna Rosa och Katarina Taikon för att försöka förbättra situationen. Kraven på rätt till bostad och skolgång fick stor uppmärksamhet, men det dröjde in på 1960-talet innan något hände.

Sena rättigheter

1960 bestämdes att romska barn skulle ha rätt att gå i skolan, 1970 förbjöds rasdiskriminering och 1971 fick romerna egen flagga, nationalsång och nationaldag. 1999 får romerna status som en erkänd minoritet i Sverige, efter nästan 500 år i landet. Språket romanes räknas sedan dess som ett av Sveriges minoritetsspråk.

Är det rätt att man kan lägga nollbud på offentlig verksamhet?

Carema driver servicehus gratis

Publicerad på: www.corren.se, 1 februari 2008

Skribent: Lars Åbom

Privata vårdkoncernen Carema Äldreomsorg kräver inte en enda krona i ersättning för att driva sex av Linköpings kommunala servicehus.

– Det deras problem att leva upp till de krav vi ställer, svarar Jan-Willy Andersson (kd) på frågan hur det är möjligt för politikerna att anta Caremas nollbud. Han är den borgerliga majoritetens ansvariga kommunalråd och ordförande i den äldre- nämnd som fortsätter att privatisera kommunal vård och omsorg.

(...)

En stor förlorare i upphandlingen är är Linköpings kommunala utförare (LKU) med Per Petersén som utförardirektör:

– Självklart är jag besviken. Vi är utkon-

kurrerade från city när det gäller vård- bostäderna och dessvärre har höstens farhågor infriats.

Vilka farhågor?

– Att de större privata aktörerna har möjlighet att styra vilken marknadsandel och vilka objekt man vill ha. Det kan vi inte eftersom vi måste utgå från självkostnadsprincipen, förklarar Per Petersén. Äldrenämnden sänker utgifterna med cirka 26 procent, eller 45 miljoner kronor, efter förändringarna inom äldreomsorgen där principen "lägsta pris" vägleder politikerna. – Lagen om offentlig upphandling tvingar oss att anta lägsta anbud, hävdar Jan-Willy Andersson
